

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De vi, & obligatione Canonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

spondendum, & in corpore Iuris clau-
sum. Præceptum à mandato vix distingui-
tur, nisi præceptum ad singulares perso-
nas tantum: mandatum vero etiam ad
communitatem pertinere velis. *Decius in*
C. de mandatis Princ. p. 200. & seq. Prag-
matica sanctio appellatur, quod ex consi-
lio Procerum Imperator sanxit, & con-
stituit. l. ult. C. de din. refer. & ibi Glo. e. Per-
venit dist. 100. Vallens. l. 1. T. 2. §. 2. Salas de
leg. pag. 5. Laym. l. 1. Tract. 4. c. 1. Decianus l.
2. c. 30. num. 23.

§. 3.

De vi, & obligatione Canonum.

I. **L**egis virtus est, imperare, vetare,
permittere, & punire. *c. Omnis lex*
dist. 3. quò reducitur translatio domi-
nii. *Vivianus l. 1. Decretat. T. 2.* Verum ut
Canon aliquis, vel Ecclesiastica lex con-
scientiam obliget, legitimam promulga-
tione opusest. Ita communiter sacri, &
profani DD. Et patet ex *c. in istis dist. 4.* leges
instituuntur, cum promulgantur, firmantur,
cum moribus utentium approbantur. Idem di-
citur in *C. T. de legibus, & Auth. ut facta no-*
va Constitutiones. Valere nimirum leges,
ex quo in communi factæ sunt manifestæ
Ad eò, ut hæc conditio legis essentialis
esse censeatur, nec ulli Magistratu liceat
aliter ullam subditis obligationem im-
ponere. Vnde passim excipientibus ve-
nia datur, *Non scivi. Ignoravi. Dynus in*
Reg. 13. iur. in 6. Nav. Pralud. 9. Sayrus
l. 3. c. 1. Roder. l. 2. c. 6. art. 3. Barb. in
c. cit. in istis. Salas de legibus. q. 95.
disp. 1. Serar. disp. de leg. num. 54. &
seq. Vasq. disp. 155. Silvest. q. 6. Soto l.

1. de iust. q. 1. art. 4. Valent. disp. 7.
q. 5. pun. 5.

II. Leges Ecclesiasticæ non obligant,
nisi post duos menses à promulgatione
facta elapsos, nisi aliud expressum sit. Ita
jure civili sancitum est in *cit. Auth.* cui non
contradicit jus pontificium sed *Pius IV. in*
Bullâ pro Conc. Trid. manifestè approbat
jus commune, quod iubet leges non ob-
ligare statim, sed post certum tempus vi-
delicet duorum mensium, ut eò facilius
innotescant subditis & exculationum
causæ amputentur. Neque interest, an-
te terminum illum constare aliquibus
vel etiam omnibus factam esse legis pro-
mulgationem, quæ obligatio illius abso-
lutè suspensa manet per voluntatem le-
gislatoris, donec duorum mensium spa-
tium effluerit. *Antonin. c. 2. de Constit. Na-*
var. c. 23. n. 44. Decius, Valentia, Medina
Tanner 11. dis. 5. q. 6. d. 1. num. 3. Less. c. 22.
Dub. 13. qui addit, quamvis promulgata
lex sit, si tamen ipso usu non recipiatur,
nec superior urgeat observationem, non
obligare. Imò Conciliorum generalium
decreta, quæ per decennium observata
non sunt, amittere vim tuam docet *Na-*
var. l. 3. Consil. 83.

III. Neque facta Romæ promulga-
tio sufficit, sed in singulis provinciis, aut
diocæsisibus (cum aliter constitutum
non est) fieri debet. Ita multi DD. *apud*
Azorium 11. l. 5. c. 3. Ex recentioribus Mel.
Tract. 2. disp. 395. Barb. l. 3. Votor. Decisiv.
pag. 293. Reginald. l. 13. num. 156. Zypæus
Consultat. 1. de Constitut. & l. 1. de iuris d. Ec-
cles. c. 63. Roderic. l. 9. c. 66. art. 2. Emman. Sa.
v. lex n. 8. Nicol. Serarius disput. de legibus
n. 56. Ratio sufficiens est, Iuris Civilis di-
spositio valet, ubi in jure Canonico nihil
defini-

definitum reperitur. *Ostiens. & alij apud Roderic. l. 1. q. 66. art. 2. Auth. ut facta nova Constitutiones.* quam omnes DD. ita intelligunt & agnoscit *Navar. Consil. 1. de Constitut. q. 4.* dicens opinionem hanc in jure scripto fundatam esse. *Confirmatur.* Eadem causæ, quibus Imperatores permoti sunt ad prædictam sanctionem, in sacris Canonibus locum habent, nimirum 1. ut facilius in omnium notitiam leges deveniant. 2. ne subditi turbentur, dum alii legis observationem urgent, alii, an promulgata sit, ignorant. 3. ut eatenus consularum locis & provinciis longè distantibus, quas alioquin contingit integris annis ignorare jura, quæ in vicinioribus observantur. Nobis certè, qui non ad eò remoti sumus, Pontificum Bullæ quadam non nisi libros Auditorum, qui Casus explicant & iis tantum, qui eos legunt, hæcenus innotuerunt. Vnde non paucis dubia, & scrupuli enatisunt, quibus tollendis maximè conducit opinio hæc, non obligare leges & Decreta, nisi in singulis provinciis promulgata sint. Quod etiam de Bullâ Cænæ Domini, quæ ab Episcopis nostris nunquam promulgatur, dicendum est cum *Becano c. 6. q. 8.*

Quod minus mirum videatur considerantibus, ne quidem Conc. Trid. Decreta omnia de Refrom. à quibusdam Episcopis Germaniæ recepta esse, quemadmodum experientia testatur: ut neque in Galliæ regno usque ad annum 1615. teste *Gualterio in Chronol. suâ pag. 820.* Causas enumerat *Thuanus l. 1. 05. historiar. ad Annum Christi 1595.*

IV. Privilegia alicui vel aliquibus concessa, facultates, & Indulgentiæ non

consentur revocatae aut extinctæ, antequam revocatio illorum innovavit. Hanc esse communem opinionem juris utriusque Doctotum ex *Abb. & Felino tradit Azor. l. 1. c. 3. q. 6. At Domin. Soto, & Medina* consuetudine introductum volunt, ut necessaria sit revocatio privilegiorum (Generalium scilicet) in singulis diæcesibus, aliàs non censeri eum effectu revocata. Vnde sequitur, particularium privilegiorum revocationem legitimè notificandum illis, qui ea hæcenus obtinuerunt.

Ratio. quia in specie natura generis continetur. Cùm ergò legi in genere essentialiter conveniat promulgatio, dubitari non potest, eandem convenire etiam legibus revocatoriis. Nec alia Pontificum mens, certè non debet esse, ne nimium graventur conscientiæ, & subditi, quibus non est perspecta satis Præsulum voluntas perturbantur.

Hinc deducitur (ut pro multis unum exemplum adferam) Confessarium, cui data facultas erat, absolvendi à reservatis, absoluturum validè post facultatem, inscio ipso privatim revocatam. *Bonac. Tom. 2. pag. 92. n. 22. Henriq. l. 7. c. 20. num. 1. Salas de legib. disp. 12. sect. 1. Suar. l. 8. de leg. c. ul. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 23. num. 28. Reginald. l. 13. c. 16. num. 157. & n. 240. Fill. Tract. 21. c. 11. n. 398. Soto l. 1. de iust. q. 1. art. 4. Vasq. disp. 156. c. 4. num. 26.*

V. Quemadmodum leges politicæ non obligant, nisi acceptentur, ita nec Ecclesiasticæ. De politicis manifestum est ex *Arist. l. 2. Polit. c. 6. & l. de quibus. 7. de leg. Ipsa leges nulla alia de causa nos tenent quam quod iudicio populi recepta sunt. Resp.*

B

enim.

e nimirum cum hac limitatione potestatem suam Regibus censeatur reliquisse, ut ex pactis, & statutis Regnum liquet. *Lymnau de Capitulacion b. i. holo. l. 42. Synagm. c. 20.*

De Ecclesiasticis legibus minor certitudo est, quod à Deo ipso concessa putetur Ecclesiæ legum ferendarum potestas. Nihilominus non nisi in Ecclesiâ bonum referri ex 2. *Cor. 13. v. 10.* colligimus, ubi Apostolus dicit, prelatos Ecclesiæ accepisse à Christo potestatem non in destructionem, sed ædificationem. Ex quo coniectura sumitur, Pontificem nolle fidelibus iugum imponere, vel occasionem præbere peccandi, & contradicendi: hos vicissim obedientiam præstituros, quam diu imperia moderata sunt. Etenim nihilominus posse, ut defectu non acceptationis ex rationabili causâ oræ lex aliqua non obtineat, quemadmodum non usu quoque obliterari potest. Exemplum habes in *c. In istis dist. 4. Telephorus Pontifex* mandârat, ut clerici à quinquagesimâ usque ad Dominicam Resurrectionis, id est, septem hebdomadis ieiunarent. Id verò moribus approbatum non est, adeoque transgredientes à peccato immunes sunt.

Esse modum hunc Iuri conformem patet ex *c. si quando de Reser.* ubi *Alexander III.* declarat, licere Rescriptum suum non exequi, donec plenius informetur. Simile quid habetur in *c. Cum tepeamur. de prebendis. Glo. in c. vir. de secun nupt. c. Cum olim. De cler. coniug. c. 1. de treuga & pace.* ubi communiter DD. præsertim *Felinus. Navar. Covar. Valent. Salyr. Azor. Henricus Tract. de synodu par.*

3. art. 2. Salas. q. 96. disp. 13. sect. 1. notans prædictos Auctores nisi præsumptâ voluntate legislatoris ferentis legem eâ conditione, ut non valeat, nisi iuu recipiatur. Nam *c. fin. de consuet.* dicitur, leges contrariâ rationabili, & præscripta consuetudine tolli. Quod adeo verum est, ut si lex Pontificia, etiam Concilij generalis, vel Imperatoris à maiore parte populi, prætextu rationabilis causæ, non sit recepta, contra eam præscriptio fiat, quis in se o legislatore, quâ ipatio decem annorum abluatur. *Navar. Consil. 1. de Constit. q. 5. Azor. 1. l. 5. c. 4. q. 4. Suar. l. 4. de legib. c. 6. Less. l. cit. num. 98. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 3. num. 4. Præsecus. Par. 2. c. 5. num. 34. Zypaus l. 1. de iurisd. c. 6. Caranvel. in Reg. S. Benedict. 819.*

D XI Minorem esse certitudinem de legibus Ecclesiasticis quoad acceptationem, ad indicandum, fieri posse, ut summus Pontifex legem ferat absolute & independenter à populi consensu, & approbatione. Non enim ut supra diximus, & in *Par. 1. Summa Tit. 14. §. 2.* declarabitur, ab Ecclesiâ vel fidei populo, sed à Christo immediate jurisdictionem suam accipit. Igitur si legem justam, utilem & necessariam fecerit cum intentione obligandi omnes absque ullâ difficultatione & contradictione recipienda est, nec licebit rejicere illam aut declinare, sed sola humili supplicatione poterit eius vel mitigatio vel abolitio peti. *V. Lud. Carbonem l. 3. de legibus. disput. 10. Valent. 11. disp. 7. q. 5. puncto 5.*

VI. Acceptatio legis cum Ecclesiasticæ, tum politicæ fieri tribus modis potest, *Primo* per consensum populi tacitum,

tum *c. In istis dist. 4.* Secundo voce aut scripto. *Bonac. Tomo 11 pag. 13. n. 25.* Tertio per communem observationem. *dist. 19. c. In Canonicis.* Sufficit autem maiorem populi, aut subditorum partem consentire juxta *Reg. Iuris 120.* Refertur ad universos, quod publice sit per maiorem partem. Vbi *Decius in 5. Refertur.* Dynus in *Reg. 29 de Reg. Iur. in 6. Navar. de Const. consil. 1. Becanus. c. 6. q. 8. Azor. 1. l. 5. c. 4. Salas disp. 13. sect. 1. Diana Par. 1. Tract. 10. Resol. 8.*

Quid autem Communitatis nomine comprehendatur, in obscuro est, nec haecenus à quoquam ita explicatum dicitur *Carbo*, ut omnis omninò dubitatio cesset. Comprehendi non remotam, qualis est omnium Christi fidelium, sed proximam, puta regni, vel diocesis arbitror, ita ut si aliquid receptum sit in Italia, Hispania & Gallia (posito maiorem in illis fidelium partem esse) non continuò receptum sit in Germania: sed si in diocesi Metropolitanâ maior cleri & populi pars legem aliquam observent, non excusabuntur alii non observantes, qui sese maioribus accommodare debent. *Silv. v. lex. q. 6. Azor. 1. l. 5. c. 4. q. 4. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 3. n. 3. Suar. l. 4. de leg. c. 16. Salas de legib. q. 96. disp. 13. sect. 2.*

VII. Idem videtur dicendum de statutis, & Decretis summorum Pontificum, quæ solos Regulares concernunt, quando non sunt legitime promulgata, & acceptata. Quamvis enim Religiosi omnes specialiter obedire teneantur summo Pontifici, ut supremo Ordinum regularium Generali, quemadmodum plaribus explicat *Rodericus in parte 1. q. 17.*

art. 3. ab eoque compelli possint ad acceptandum & observandum mandata sua, si tamen ex rationabili causa (quod superioribus relinquatur) acceptata non fuerint, ab omnibus videlicet, quando communia omnibus sunt, aut maiori ac saniori parte, subditi excusantur, nisi aliud in ipsa Constitutione seu decreto expressum sit. Superiori autem cuilibet non tam attendendum est, quid aliorum Ordinum Prælati faciant, à quibus forte Bulla non acceptatur, quam quid Ordinis sui supremas Magistratus velit, penes quem est, etiam ab aliis neglecta aut reiecta admittere, ac suis præscribere. Quo in eventu tamen magis ex speciali voluntate superiores Religiosi, quam communi Ordinum, quibus impositum est mandatum, consensu obligatio manet. *v. Roder. l. cit.*

VIII. Ex dictis sequitur, eos, qui inculpabiliter ignorant legem aliquam latam, vel promulgatam, & acceptatam esse, in foro conscientia à peccato excusari, si non observent. Quamvis enim vulgò non iuris, sed facti ignorantia excusare putetur juxta *Reg. 13. in 6.* id de foro externo & judiciali, non autem interno accipiendum est: Et in nostro casu non solius iuris, sed facti quoque ignorantia cernitur: quia promulgari, & acceptari legem ad fieri & factum esse refertur.

Idem dices de illis, qui post sufficientem inquisitionem de obligatione legis dubitant. *c. Cum in tua. qui matrim. accus. pass. c. Cognoscentes de Const. Azor. 1. l. 2. c. 16. q. 1. & c. 19. q. 12. Merolla Tomo 1. disp. 3. c. 3. dub. 2. Silv. v. Lex. n. 7. Armilla. v.*

Ignorantia. n. 8. Navar. c. 27. num. 141. Reginald. l. 13. num. 162. Henric. l. 8. c. 43. num. 3. Sanch. l. 1. Moral. c. 10. num. 32. Suar. v. disp. 40. sect. 5. num. 15. Emm. Sa. v. Dubium num. 2. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 20. num. 4. Bardus Discept. 6. c. 2. Vallens. l. 1. Decretal. T. 2. §. 3. Tolet. l. 8. c. 1. num. 7. Filliut. Tract. 21. c. 4. num. 159. Escobar. Exam. 2. c. 5. num. 17. Barb. in Pratermissis ad c. Dubius de heret. extendens ad ea quæ Fidei sunt,

§. 4.

De dispensatione Canonum.

Differunt non modicè quatuor hæc. Irritare legem, abrogare illam, interpretari per *ἐπιμαρτυρῶ*, & dispensare. Irritare est legem, seu Notum impedire aut cassare, ne robur & vim obtineat obligandi. Ut si a civibus formata legem Rex non confirmet, vel approbet. Abrogare legem est, postquam vim habet, in totum tollere: derogare eam tollere secundum quid, seu aliquam partem. Interpretari per *ἐπιμαρτυρῶ* est ipsam declarare in tali casu locum non habere. Dispensare est quempiam subditorum eximere concessa illi licentiâ non observandi legem, sed contrarium faciendi. Sotol. l. de iust. q. 7. art. 3. Azor. l. 5. c. 15. Filliut. Tract. 21. num. 435. Reginald. l. 13. c. 19. n. 186.

Igitur dispensationis virtus seu effectus est, ut licitum efficiat, quod aliâs de jure illicitum est. Glossa c. non debet de elect. Geminianus, & Parisius apud Rodericum Tomo 1. q. 22. art. 1.

2. Potestas dispensandi duplex est, ordinaria, & delegata. Hæc absolutè con-

cessa morte delegantis, & officii amissione desinit: secus, si sub conditione detur, Ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, vel Papæ. Duplex item est modus dispensandi, explicitus, qui verbis convenientibus, vel scripturâ fit, & tacitus, per aliquod aliud signum, ut factum: ut si Pontifex alicui excommunicato sciens beneficium Ecclesiasticum tribuat. Censetur enim ipso facto tollere impedimentum, dispensando in lege communi, quemadmodum Silvester tradit in V. Dispensatio. n. 21. & uberius explicatur à Laymanno l. 1. Tract. 4. c. 22. n. 7. & seq.

3. Summus Pontifex ordinariâ potestate dispensare potest in omnibus humanis legibus, adeoque in toto Iure Canonico, quamvis ab Apostolis immediate constitutum esset. Ita communiter DD. cum Covar. in 4. Decret. part. 2. c. 6. §. 9. Nam licet Apostolis quoad alias virtutes, & prærogativas cedat, potestate tamen æqualis est, utpote Vicarius Christi. Unde Ius Ecclesiasticum totum, cum omnibus impedimentis & casibus illius arbitrio, & dispositioni subiectum est. Nec eximendæ sunt leges civiles, de quibus ad finem supernaturalem æquè iudicari, tollendo illas vel corrigendo, ut infra Tit. 14. §. 2. dicitur. Et fatentur hoc illi quoque auctores qui aliâs Concilium generale Papæ anteponunt, teste Corduba l. 4. q. 44. Moscon. De maiest. Eccl. l. 1. c. 1. Fran. Leo in thesau eccl. par. 2. c. 23. Sayrus l. 6. c. 11. Azor l. 5. c. 15. q. 4. Suarez de legib. l. 6. c. 14. Carbo l. 7. c. 13. Salas q. 97. Disp. 20. sect. 3. Melch. Can. de locis Theol. l. 3. c. 5.

4. Præterea summum Pontificem habere potestatem dispensandi in omnibus quæ Iuris divini sunt, exceptis Fi-

dei ar-